

ELS NOSTRES ACTORS

Diffícil és el paper d'un actor de teatre. L'obra que es vol representar passa de l'autor al públic a través d'ell i com més fidelment interpreta aquest el personatge, més relleu guanya aquella.

Una obra de teatre mal representada, perdrà sempre forçosament una bona part de les seves qualitats. I, al contrari, una obra mediocre però ben representada, guanyarà sempre i tot sovint mantindrà un cert equilibri.

D'aquí ve la importància de l'actor en el teatre, i perquè el resultat sigui assolit amb èxit, caldrà que el valor de l'obra i les qualitats dels actors vagin lligats. Els comediants han de donar vida al text escrit i fins i tot de vegades afegir-hi amb llur treball un relleu i uns valors nous. La col·laboració dels actors, doncs, és d'una gran importància.

Quin és el deure d'un bon actor? Tothom ho sap: identificar-se en el possible en el paper, encarar exactament el personatge, desfer-se de tots els prejudicis i lliurar-se per complet al nou tipus que ha de fer viure, deixar a un costat el seu caràcter i els seus gustos i fer-se seva la psicologia de l'home que parlarà i viurà a través d'ell. I com més assoleixi el «deixar d'ésser ell» per «ésser l'altre», millor actor serà, perquè l'actor no ha de recordar-se del seu nom i ha d'oblidar els seus problemes, igual com si canviés per uns hores la seva ànima, en un avatar artístic.

L'art de l'actor té també els seus secrets i la seva ciència. L'experiència dels altres grans actors pot servir-los de molt, i també el tracte dels autors. Hi ha actors que s'han interessat, sempre que els era possible, per conèixer l'autor de l'obra que havien de representar, han parlat llargament amb ell, han mirat d'estudiar-lo i comprendre'l, per penetrar en les seves afinitats i poder així reeixir plenament en la seva tasca delicada.

Altres detalls encara ha de tenir en compte un actor. Són la veu, el gest i el moviment. Aquí se'ns veu una reflexió de l'actriu francesa Béatrix Dussane: «Es un ensenyament que he rebut de la Duse i que, per ella, conté tot el teatre: EL PENSAMENT ABANS QUE EL GEST, I EL GEST ABANS QUE LA PARAULA».

Aquests mots són dignes de meditació i els oferim als nostres actors.

* * *

No podem ignorar que el teatre català ha donat ja figures il·lustres a l'escena. En els inicis del nostre teatre va acompanyar-lo la fortuna. Al costat d'una intensa i creixent activitat literària, hi havien actors de primer ordre. N'esmentarem cinc, només, que podríem considerar com les nostres primeres glòries:

Josep Villahermosa era un primer actor de gran talent, amb una bona figura, alt, d'aspecte agradable i veu

molt clara. Fou Director del Teatre Odeon quan es va començar a fer teatre català, i no acceptà mai papers còmics.

Francesca Soler, segons paraules de Conrad Roure, «era una actriu tan completa que no n'he coneguda una altra que la superés en el seu art». S'adaptava amb facilitat als papers més diversos, des d'una camperola a la Baronesa d'*El Ferrer de Tall*, des de la còmica a la tràgica.

Lleó Fontova, de regular alçada, bona complexió física i fisonomia expressiva, apareixia en el centenar d'obres que va representar, sempre diferent, adaptat perfectament al paper i posant molta cura en la caracterització, que es feia ell mateix. Però només volia papers còmics i no n'acceptava d'altres.

En Pompeu Gener va acompanyar al Romea l'eminent actor francès Coquelin, i aquest admirà tant en Fontova que se n'anava a veure'l treballar cada nit que podia, tot sol, i deia d'ell: «Quina llàstima que no sigui francès!». C. Roure va portar un dia el famós tràgic italià Ernest Rossi a veure *El Ferrer de Tall*, i tota la vetllada anava repetint elogis de Fontova. En acabar van pujar a l'escenari i quan Rossi va veure l'*Esquerra* el va abraçar sense esperar que els presencessin, exclamant: «Magnifico, amico, supremo!».

Joaquim Garcia Parreño, valencià d'origen, feia anys que vivia a Barcelona i s'havia fet catadà per la llengua, que «pronunciava perfectament» i per les nostres aficions i costums. Havia ja fet teatre al Principal i Frederic Soler esmergué per ell *Un barret de rialles* i *El Rector de Vallfogona*. Era un Director afable i intel·ligent, i «donava gust parlar amb ell».

Isela Soler treballà molts anys al nostre teatre i en fou un dels actors més remarcables. Morí l'any 1914 a Terrassa i representà amb un talent genial un gran nombre d'obres, des de les estrenes d'*El Castell dels tres Dragons*, *Les Joies de la Roser*, *La Dida* i *La Creu de la Maria*, fins als *Vells de l'Església* i *L'Eloi* d'en Guimerà. Estudiava el caràcter de cada personatge i posseïa un particular sentiment artístic. Els seus contemporanis diuen que l'Isela Soler era un actor complet.

Després, altres grans actors han vingut a fer honor a les nostres taules. No parlarem d'ells perquè molts estan presents encara en la nostra memòria. Però el nostre teatre ha seguit la seva vida amb una sort desigual.

En el segle de vida que té el teatre català, ha viscut èpoques de gran intensitat i d'altres de calma relativa. Avui es parla de crisi. S'estrenen poques obres. Una situació semblant no pot, de cap manera, ésser favorable a l'eclosió d'una generació notable d'actors.

Però això és una altra qüestió. Ja en parlarem un altre dia.

J. B. XURIGUERA